

Maciej Libich, Piotr Sadzik **Wstęp**

Antoniuk M., Krytyka genetyczna jako kulturowa poetyka (nie)pamięci, „Teksty Drugie” 2020, nr 6.
<https://doi.org/10.18318/td.2020.6.14>

Bem P., Cybulski Ł., „Genetyka tekstów” Pierre’a-Marca de Biasiego a polska recepcja krytyki genetycznej, w: Archiwa i bruliony pisarzy. Odkrywanie, red. M. Prussak, P. Bem, Ł. Cybulski, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2017.

Biasi P.-M. de, Genetyka tekstów, przeł. F. Kwiatek, M. Prussak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2015.

Buczkowski L., Pierwsza świetność, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978.

Buryła S., Rozrachunki z wojną, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2017.

Czapski J., Dziennik wojenny, Próby, Warszawa 2022.

Kowska-Leder J., Doświadczenie Zagłady z perspektywy dziecka, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009.

Leociak J., Tekst wobec Zagłady. O relacjach z getta warszawskiego, wyd. II, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2016.

Literatura polska wobec Zagłady (1939–1968), red. S. Buryła, D. Krawczyńska, J. Leociak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2012.

Rodak P., Między zapisem a literaturą. Dziennik polskiego pisarza XX wieku, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011.

Rodak P., Wojna i zapis (o dziennikach wojennych), „Teksty Drugie” 2005, nr 6.

Sadzikowska L., Listy z łagrów i więzień 1939–1945. Wybrane zagadnienia, Wydawnictwo Księgarnia św. Jacka, Katowice 2019.

Święch J., Literatura polska w latach drugiej wojny światowej (Wielka Historia Literatury Polskiej), Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1997.

Weintraub J.K., Pamiętnik, „Narracje o Zagładzie” 2019, nr 5. <https://doi.org/10.31261/noz.7995>

Wojna. Doświadczenie i zapis. Nowe źródła, problemy, metody badawcze, red. S. Buryła, P. Rodak, Universitas, Kraków 2006.

Wyleżyńska A., Kroniki wojenne 1939–1944, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2022.

Jacek Leociak **Dzienniki czasu wojny . Od form tradycyjnych ku pograniczom gatunku**

Literatura źródłowa

Globus J., Relacja, Archiwum Yad Vashem, sygn. 03/1622.

Hammer H., Relacja, Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego, sygn. 301/1644.

Srokowski S., Zapiski – dziennik 1 IX 1939–29 VIII 1944, Archiwum Polskiej Akademii Nauk, sygn. III, 22.

Opracowania

Adamowicz A., Granin D., Księga blokady, przeł. W. Bieńkowska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1988.

Adamowicz A., Granin D., W oblężonym Leningradzie: dramatyczne wspomnienia, przeł. A. Wrzosek, Bellona, Warszawa 2011.

Agamben G., Stan wyjątkowy, przeł. M. Surma-Gawłowska, Korporacja Ha!art, Kraków 2008.

Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy, t. 1, Listy o Zagładzie, oprac. R. Sakowska, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 1997.

Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy, t. 23, Dzienniki z getta warszawskiego, oprac. K. Person, Z. Trębacz, M. Trębacz, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2015.

Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy, t. 29, cz. 1, Emanuel Ringelblum. Pisma z getta, oprac. J. Nalewajko-Kulikov, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2018.

Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy, t. 31, Pisma Pereca Opoczyńskiego, oprac. M. Polit, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2017.

Bałaban M., Historia i literatura żydowska, ze szczególnym uwzględnieniem Żydów w Polsce, t. 2, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Lwów–Warszawa–Kraków 1925.

Berland M., Dni długie jak wieki, Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1992.

Blanchot M., The Writing of the Disaster: New Edition, przeł. A. Smock, Lincoln, London 1995.

Całek A., Nowa teoria listu, Księgarnia Akademicka, Kraków 2019.

<https://doi.org/10.12797/9788381380027>

Children in the Holocaust and Its Aftermath: Historical and Psychological studies of the Kestenberg Archive, red. E. Fogelman, Sh.K. Cohen, D. Ofer, Berghahn Books, New York 2017.

Cieński A., Pamiętniki i autobiografie światowe, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1992.

Cywilna obrona Warszawy we wrześniu 1939 r. Dokumenty, materiały prasowe, wspomnienia i relacje, oprac. L. Dobroszycki, M. Drozdowski, M. Getter i in., Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1964.

Czarnecki J.P., Last Traces: The Lost Art of Auschwitz, Atheneum, New York 1989.

Czerwińska M., „Mówić pamiętnik” (postawa autobiograficzna Janusza Korczaka), w: tejże, Autobiograficzny trójkąt. Świadectwo, wyznanie i wyzwanie, Universitas, Kraków 2000.

Dawidowicz L.S., The War Against the Jews 1933–1945, Holt, Rinehart and Winston, New York 1975.

Defoe D., Dziennik roku zarazy, przeł. J. Dmochowska, Puls, Londyn 1993.

Dreyfus H., Relations Between Jews and Poles During the Holocaust: The Jewish Perspective, przeł. O. Cummings, Yad Vashem, Jerusalem 2009.

Dziennik Viktora Hahna z łódzkiego getta, oprac. A. Sitarek, przeł. S.M. Nowinowski, „Zagłada Żydów. Studia i materiały” 2020, nr 16.

- Eisen G., *Children and Play In the Holocaust: Games Among the Shadows*, University of Massachusetts Press, Amherst 1988.
- Encyclopedia of the Holocaust, Vol. 2, red. I. Gutman, Macmillan, New York 1990.
- Engelking B., „Czas dla mnie przestał istnieć”. Analiza doświadczenia czasu w sytuacji ostatecznej, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1996.
- Feldman J., Pamiętnik znaleziony pod futryną, fragmenty w: „Przekrój” 1964, nr 35, 37, 38, 40, 42.
- Friedländer S., *Czas eksterminacji. Nazistowskie Niemcy i Żydzi 1939–1945*, przeł. S. Kupisz, K. Masłowski, A.M. Nowak, Prószyński i S-ka, Warszawa 2010.
- Gadamer H.-G., *Prawda i metoda. Zarys hermeneutyki filozoficznej*, przeł. B. Baran, Inter Esse, Kraków 1993.
- Głowiński M., *Powieść a dziennik intymny*, w: tegoż, *Narracje literackie i nieliterackie*, Universitas, Kraków 1997.
- Hanower N., *Jawein Mecula*, tj. *Bagno Głęboke. Kronika zdarzeń z lat 1648–1652* napisana przez Natana Hanowera z Zaslavia i wydana po raz pierwszy w Wenecji w r. 1653, przełożył z oryginału i opatrzył wstępem i objaśnieniami dr M. Bałaban, nakładem czasopisma „Ruś”, Lwów 1912.
- Hauser I., *Cud, że ręka jeszcze pisze*, oprac. J.W. Solecki, Wydawnictwo „Libellus”, Warszawa 1993.
- Herling-Grudziński G., *Kronikarz piekła*, „Kultura” 1962, nr 11.
- Holliday L., *Children’s Wartime Diaries: Secret Writings from the Holocaust and World War II*, Judy Piatkus Ltd, London 1995.
- Irzykowski K., *Dziennik*, t. 2, 1916–1944, w: tegoż, *Pisma*, red. A. Lam, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1998.
- Iwaskiewicz J., *Dzienniki 1911–1955*, oprac. i przypisy A. i R. Papiescy, Czytelnik, Warszawa 2007.
- Janczewska M., *Codziennosc i niecodziennosc Zaglady*, w: *Literatura polska wobec Zaglady (1939–1968)*, red. S. Buryła, D. Krawczyńska, J. Leociak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2012.
- Janczewska M., *Między fizjologią a kulturą. Jak zapisać głód?...* Na podstawie dzienników Ireny Hauser i Jury Riabinkina, w: *Stosownosc i forma. Jak opowiadac o Zagladzie?*, red. M. Głowiński i in., Universitas, Kraków 2005.
- Jedlicki J., *Dzieje doświadczone i dzieje zaświadczone*, w: *Dzieło literackie jako źródło historyczne*, red. Z. Stefanowska, J. Sławiński, Czytelnik, Warszawa 1978.
- Kapłan Ch.A., *Dziennik 1939. Megila życia*, przeł. i oprac. B. Górecka, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2019.
- Karpiński A., *W walce z niewidzialnym wrogiem. Epidemie chorób zakaźnych w Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku i ich następstwa demograficzne, społeczno-ekonomiczne i polityczne*, Neriton, Warszawa 2000.
- Klukowski Z., *Zamojszczyzna*, t. 1, 1918–1943, Ośrodek Karta, Warszawa 2007.
- Korczak J., *Pamiętnik i inne pisma z getta*, przyp. M. Ciesielska, postł. J. Leociak, W.A.B., Warszawa 2012.

Kowalska-Leder J., Doświadczenie Zagłady z perspektywy dziecka, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009.

Kronika getta łódzkiego / Litzmannstadt Getto 1941–1944, t. 1–4, oprac. i red. J. Baranowski i in., Archiwum Państwowe, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009.

Kruk H., The Last Days of the Jerusalem of Lithuania: Chronicles from the Vilna Ghetto and the Camps, 1939–1944, red. i przekł. B. Harshav, YIVO Institute for Jewish Research, New Haven 2002.

Kula W., Przedmowa, w: L. Landau, Kronika lat wojny i okupacji, t. 1, Wrzesień 1939–listopad 1941, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1962.

Landau L., Kronika lat wojny i okupacji, t. 1–3, tekst do druku przygotowali Z. Landau i J. Tomaszewski, przedmową opatrzył W. Kula, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1962–1963.

Last Letters from the Shoah, red. Z. Bachrach, przeł. B. Pomeranz, Devora Publishing Company, New York, Yad Vashem, Jerusalem 2004.

Leociak J., Doświadczenia graniczne. Studia o dwudziestowiecznych formach reprezentacji, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2009.

Leociak J., Tekst wobec Zagłady. O relacjach z getta warszawskiego, wyd. II, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2016.

Lipiński W., Dziennik. Wrześniowa obrona Warszawy 1939 r., Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1989.

Listy Gusty Ehrlich, oprac. D. Swałek, „Zagłada Żydów. Studia i Materiały” 2009, nr 5.

Literatura polska i teatr w latach II wojny światowej, t. 1–3, red. J. Czachowska, M.K. Maciejewska, T. Tyszkiewicz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1983–1986.

Literatura polska wobec Zagłady (1939–1968), red. S. Buryła, D. Krawczyńska, J. Leociak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2012.

Literatura wobec wojny i okupacji. Studia, red. M. Głowiński, J. Sławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Wrocław 1976.

Lubas-Bartoszyńska R., Style wypowiedzi pamiętnikarskiej, Wydawnictwo Naukowe WSP, Kraków 1983.

Łopatyńska L., Dziennik osobisty, jego odmiany i przemiany, „Prace Polonistyczne” 1950, S. 8.

Marzec L., List [hasło], w: Słownik poetologiczny, „Forum Poetyki” 2015, nr 1 (również: <http://fp.amu.edu.pl/lucyna-marzec-list/>, dostęp: 7.12.2021).
<https://doi.org/10.14746/fp.2015.1.26681>

Michlic J.B., Jewish Children in Nazi-occupied Poland: Survival and Polish-Jewish Relations During the Holocaust as Reflected in Early Postwar Recollections, Yad Vashem Publications, Jerusalem 2008.

Miłosz C., Campo di Fiori, w: tegoż, Wiersze wszystkie, Znak, Kraków 2011.

Nałkowska Z., Dzienniki, t. 5, 1939–1945, oprac. wstęp i komentarz H. Kirchner, Czytelnik, Warszawa 1996.

Nelken H., Pamiętnik z getta w Krakowie, Polski Fundusz Wydawniczy w Kanadzie, Toronto 1987.

NN. Wspomnienia z września 1939 r. Obrona Warszawy, w: Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy, t. 15, Wrzesień 1939. Listy kaliskie. Listy płockie, oprac. T. Epsztein, J. Majewska, A. Bańkowska, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2014.

Pachter M., „Umierać też trzeba umieć”, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2015.

Peri A., Leningrad. Dzienniki z oblężonego miasta, przeł. G. Siwek, Znak, Kraków 2019.

Pietkiewicz D., Śmierć w klasztorze. Epidemie w dziejach oliwskiego opactwa cystersów od XVI do XVIII w., w: Dżuma, ospa, cholera. W trzechsetną rocznicę wielkiej epidemii w Gdańsku i na ziemiach Rzeczypospolitej w latach 1708–1711, red. E. Kizik, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Gdańsk 2012.

Polit M., „Moja żydowska dusza nie obawia się dnia sądu”. Mordechaj Chaim Rumkowski. Prawda i zmyślenie, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2012.

<https://doi.org/10.32927/ZZSiM.605>

Popiel M., List artysty jako gatunek narracji epistolograficznej. O listach Stanisława Wyspiańskiego, „Teksty Drugie” 2004, nr 4.

Regulska H., Dziennik z oblężonej Warszawy. Wrzesień–październik–listopad 1939 r., Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1978.

Ringelblum E., Kronika getta warszawskiego: wrzesień 1939–styczeń 1943, wstęp i red. A. Eisenbach, przeł. z jidysz A. Rutkowski, Czytelnik, Warszawa 1983.

Rodak P., Czas dzienników, „Znak” 2012, nr 2.

Rodak P., Dziennik osobisty i historia, „Kultura i Społeczeństwo” 2008, nr 1.

<https://doi.org/10.35757/KiS.2008.52.1.5>

Rodak P., Dziennik osobisty jako praktyka piśmienna: działanie, materialność, tekst, w: Antropologia pisma. Od teorii do praktyki, red. P. Rodak, Ph. Artières, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010.

Rodak P., Dziennik pisarza: między codzienną praktyką piśmienną a literaturą, „Pamiętnik Literacki” 2006, nr 4.

Rodak P., Między zapisem a literaturą. Dziennik polskiego pisarza w XX wieku (Żeromski, Nałkowska, Dąbrowska, Gombrowicz, Herling-Grudziński), Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510550>

Rodak P., Prawda w dzienniku osobistym, „Teksty Drugie” 2009, nr 4.

Rodak P., Rzeczy w kontekście pisania. O materialności dzienników osobistych, „Kultura Współczesna. Teoria, interpretacje, praktyka” 2008, nr 3.

Rodak P., Wojna i zapis. O dziennikach wojennych, w: Wojna. Doświadczenie i zapis. Nowe źródła, problemy, metody badawcze, red. S. Buryła, P. Rodak, Universitas, Kraków 2006.

Roskies D.G., Against the Apocalypse: Responses to Catastrophe in Modern Jewish Culture, Cambridge, MA 1984.

Ryszka F., Państwo stanu wyjątkowego. Rzecz o systemie państwa i prawa Trzeciej Rzeszy, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1964.

Salvaged Pages: Young Writers' Diaries of the Holocaust, red. A. Zapruder, Yale University Press, New Haven–London 2015.

Sierakowiak D., Dziennik, oprac. E. Wiatr, A. Sitarek, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2015.

Skwarczyńska S., Teoria listu, Towarzystwo Naukowe, Lwów 1937.

Skwarczyńska S., Wokół teorii listu (Paradoksy), w: tejże, *Pomiędzy historią a teorią literatury*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1975.

Słownik terminów literackich, red. J. Sławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1988.

Stradecki J., *Literatura polska 1918–1975*, t. 1a, Dokumentacja bibliograficzna 1918–1944 do tomów 1 i 2, red. A. Brodzka, H. Zaworska, S. Żółkiewski, Wiedza Powszechna, Warszawa 1991.

Sznajderman M., *Mitologia dżumy, cholery i AIDS*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1994.

Szymańska Z., Bibliografia literacka w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (1948–2010) – geneza, dokonania, perspektywy, „Biblioteka” 2010, nr 14. <https://doi.org/10.14746/b.2010.14.5>

Tory A., *Surviving the Holocaust: The Kovno Ghetto Diary*, red. M. Gilbert, przeł. J. Michalowicz, Harvard University Press, Cambridge, MA–London 1990.

Tuchman B.W., *Odległe zwierciadło, czyli rozlicznymi plagami nękanie XIV stulecie*, przeł. M.J. i A. Michejdowie, Wydawnictwo „Książnica”, Katowice 1993.

Wiatr E., „Czy w ogóle ktoś je czytać będzie” – nowe spojrzenie na dziennik Abrama Łaskiego z getta łódzkiego, w: *Zapisywanie wojny. Dzienniki z lat 1939–1945*, red. M. Libich, P. Sadzik, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2022.

Wyszyński F., *Dzienniki z lat 1941–1944*, oprac. J. i Z.R. Grabowscy, Oficyna Wydawnicza „Mówią Wieki”, Warszawa 2007.

Zelkowicz J., *Notatki z getta łódzkiego 1941–1944*, red. M. Trębacz, E. Wiatr, M. Polit, K. Radziszewska, przeł. M. Polit, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016.

Zimand R., *Diarysta Stefan Ż.*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1990.

Zimand R., *W nocy od 12 do 5 rano nie spałem. „Dziennik” Adama Czerniakowa – próba lektury*, Libella, Paryż 1979.

Paweł Rodak Między dokumentem, świadectwem, praktyką piśmienną i literaturą . O zmianie statusu dzienników czasu wojny i Zagłady

Archiwum Ringelbluma. *Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy*, t. 23, *Dzienniki z getta warszawskiego*, oprac. K. Person, Z. Trębacz, M. Trębacz, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015.

Barańczak S., *Człowiek bezbronny (O „Pamiętniku z powstania warszawskiego” Mirona Białoszewskiego)*, w: *Literatura wobec wojny i okupacji*, red. M. Głowiński, J. Sławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.

Białoszewski M., Pamiętnik z powstania warszawskiego, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Czermińska M., Opowieść powstanie, opowieść zniszczenie (O „Pamiętniku” Mirona Białoszewskiego), w: Literatura wobec wojny i okupacji, red. M. Głowiński, J. Sławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.

Delaperrière M., Świadectwo jako problem literacki, w: tejże, Pod znakiem antynomii. Studia i szkice o polskiej literaturze XX wieku, Universitas, Kraków 2006.

Gańczyński K.I., Notatnik spisany w dniach 18 sierpnia–18 listopada 1941 r. w Altengrabow, Bellona, Warszawa 2009.

Głowiński M., „Tak jest dziwnie, tak jest inaczej”, w: tegoż, Narracje literackie i nieliterackie, Prace wybrane, t. 2, red. R. Nycz, Universitas, Kraków 1997.

Godlewski G., Słowo – pismo – sztuka słowa. Perspektywy antropologiczne, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.

Iwaszkiewicz J., Notatki 1939–1945, aneks A. Iwaszkiewiczowa, oprac. A. Zawada, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1991.

Janion M., Wojna i forma, w: tejże, Płacz generała. Eseje o wojnie, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 1998.

Knoll R., Dziennik, wstęp i oprac. J. Kowalska-Leder, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2012.

Kowalska-Leder J., Doświadczenie Zagłady z perspektywy dziecka w polskiej literaturze dokumentu osobistego, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009.

Kowalska-Leder J., Nota edytorska, w: R. Knoll, Dziennik, wstęp i oprac. J. Kowalska-Leder, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2012.

Landau L., Kronika lat wojny i okupacji, t. 1–3, tekst do druku przygot. Z. Landau i J. Tomaszewski, przedm. W. Kula, Warszawa 1962.

Leociak J., Literatura dokumentu osobistego jako źródło do badań nad zagładą Żydów, „Zagłada Żydów. Studia i materiały” 2005, nr 1. <https://doi.org/10.32927/ZZSiM.145>

Leociak J., Świadectwo jako strategia autobiograficzna, w: Literatura polska wobec Zagłady (1939–1968), red. S. Buryła, D. Krawczyńska, J. Leociak, Fundacja Akademia Humanistyczna, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2012.

Leociak J., Tekst wobec Zagłady (O relacjach z getta warszawskiego), Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Wydawnictwo Leopoldinum, Wrocław 1997.

Leociak J., Wstęp, w: Archiwum Ringelbluma. Antologia, wstęp J. Leociak, oprac. M. Janczewska, J. Leociak, Ossolineum, Wrocław 2020.

Literatura polska wobec Zagłady (1939–1968), red. S. Buryła, D. Krawczyńska, J. Leociak, Fundacja Akademia Humanistyczna, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2012.

Nałkowska Z., Dzienniki czasu wojny, wstęp, oprac. i przypisy H. Kirchner, Czytelnik, Warszawa 1970.

Pamiętnik Dawida Rubinowicza, wstęp J. Iwaszkiewicz, koment. A. Rutkowski, posł. M. Jarochońska, Książka i Wiedza, Warszawa 1960.

Patrzyłam na usta... Dziennik z warszawskiego getta, red. P. Weiser, Państwowe Muzeum na Majdanku, Wydawnictwo Homini, Kraków–Lublin 2008.

Pełna edycja Archiwum Ringelbluma, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, <https://www.jhi.pl/nauka/archiwum-ringelbluma-i-grupa-oneg-szabat/pelna-edycja-archiwum-ringelbluma> (dostęp: 1.12.2021).

Pisane paznokciem, wstęp S. Datner, posł. A. Kamieńska, „Więź” 1998, nr specjalny: Pod wspólnym niebem. Tematy polsko-żydowskie.

Rembek S., Dziennik okupacyjny, przedm. M. Nowakowski, Oficyna Wydawnicza Agawa, Warszawa 2000.

Ringelblum E., Kronika getta warszawskiego: wrzesień 1939–styczeń 1943, red. A. Eisenbach, przeł. z jidisz A. Rutkowski, Czytelnik, Warszawa 1983.

Rodak P., Le journal personnel en tant que problème littéraire, w: Médiatrice des cultures. Mélanges offerts à Maria Delaperrière, red. K. Siatkowska-Callebat, A. Wojda, Ch. Zaremba, Eur’Orbem Editions, Paris 2021.

Rodak P., Wojna. Doświadczenie i zapis. Nowe źródła, problemy, metody badawcze, red. S. Buryła, P. Rodak, Universitas, Kraków 2006.

Sławiński J., Zaproszenie do tematu, w: Literatura wobec wojny i okupacji, red. M. Głowiński, J. Sławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.

Święch J., Literatura polska w latach drugiej wojny światowej (Wielka Historia Literatury Polskiej), Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1997.

Szarota T., Okupowanej Warszawy dzień powszedni. Studium historyczne, Czytelnik, Warszawa 1988.

Trzebiński A., Pamiętnik, w: tegoż, Kwiaty z drzew zakazanych. Proza, słowo wstępne i oprac. Z. Jastrzębski, Wydawnictwo PAX, Warszawa 1972.

Weiser P., „Habent sua fata libelli” w czasie Zagłady, w: Patrzyłam na usta... Dziennik z warszawskiego getta, red. tegoż, Państwowe Muzeum na Majdanku, Wydawnictwo Homini, Kraków–Lublin 2008.

Wojna. Doświadczenie i zapis. Nowe źródła, problemy, metody badawcze, red. S. Buryła, P. Rodak, Universitas, Kraków 2006.

Wśród koszarnej zbrodni. Rękopisy członków Sonderkommando (Zeszyty Oświęcimskie, nr specjalny II), wybór i oprac. J. Bezwińska, D. Czech, Wydawnictwo Państwowego Muzeum w Oświęcimiu, Oświęcim 1971.

Zaleski K., Fakt i sens całości. Z problemów okupacyjnej literatury faktu, w: Literatura wobec wojny i okupacji, red. M. Głowiński, J. Sławiński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.

Zimand R., Diarysta Stefan Ż., Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków 1990.

Justyna Kowalska-Leder **Okupacyjne dzienniki i pamiętniki w konfrontacji z dyskursem o polskich Sprawiedliwych**

Literatura źródłowa

Dziennik Melanii Weissenberg, 1942–1945, w: *Szczęście posiadać dom pod ziemią... Losy kobiet ocalałych z Zagłady w okolicach Dąbrowy Tarnowskiej*, oprac. J. Grabowski, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2016.

Gartenkranz I., [Relacja], Dokument nr 5 w aneksie do dziennika B. Siekierkowej, w: *Sny chociaż mamy wspaniałe... Okupacyjne dzienniki Żydów z okolic Mińska Mazowieckiego*, oprac. B. Engelking, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2016.

Perechodnik C., *Czy ja jestem mordercą?*, oprac. P. Szapiro, Żydowski Instytut Historyczny, Wydawnictwo Karta, Warszawa 1995.

Perechodnik C., *Spowiedź. Dzieje rodziny żydowskiej podczas okupacji hitlerowskiej w Polsce*, oprac. D. Engel, Ośrodek Karta, Warszawa 2004.

Rotgeber K., *Pamiętnik*, Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego, sygn. 302/48.

Siekierka M., [Relacja], Dokumenty nr 2 i nr 4 w aneksie do dziennika B. Siekierkowej, w: *Sny chociaż mamy wspaniałe... Okupacyjne dzienniki Żydów z okolic Mińska Mazowieckiego*, oprac. B. Engelking, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2016.

Siekierka W., [Relacja], Dokument nr 3 w aneksie do dziennika B. Siekierkowej, w: *Sny chociaż mamy wspaniałe... Okupacyjne dzienniki Żydów z okolic Mińska Mazowieckiego*, oprac. B. Engelking, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2016.

Siekierkowa B., [Pamiętnik], Dokument nr 1 w aneksie do dziennika B. Siekierkowej, w: *Sny chociaż mamy wspaniałe... Okupacyjne dzienniki Żydów z okolic Mińska Mazowieckiego*, oprac. B. Engelking, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2016.

Siekierkowa B., „Ja, Fiszbajn Branka opisałam...”. *Dziennik Brandli Siekierki*, w: *Sny chociaż mamy wspaniałe... Okupacyjne dzienniki Żydów z okolic Mińska Mazowieckiego*, oprac. B. Engelking, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2016.

Urman J.F., *Kartki z pamiętnika: wrzesień 1943–listopad 1943*, Archiwum Yad Vashem, sygn. O3/2730.

Opracowania

Assmann A., *Przestrzenie pamięci. Formy i przemiany pamięci kulturowej*, przeł. P. Przybyła, w: *Pamięć zbiorowa i kulturowa. Współczesna perspektywa niemiecka*, red. M. Saryusz-Wolska, Universitas, Kraków 2009.

Bikont A., *Sendlerowa. W ukryciu*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2017.

Błoński J., *Biedni Polacy patrzą na getto*, „Tygodnik Powszechny” 1987, nr 2.

Cała A., *Żyd – wróg odwieczny? Antysemityzm w Polsce i jego źródła*, Wydawnictwo Nisza, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2012.

Dalej jest noc. Losy Żydów w wybranych powiatach okupowanej Polski, t. 1–2, red. B. Engelking, J. Grabowski, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2018.

- Derrida J., Gościnność nieskończona, przeł. P. Mościcki, „Przegląd Filozoficzno-Literacki” 2004, nr 3.
- Engelking B., „Jest taki piękny słoneczny dzień...”. Losy Żydów szukających ratunku na wsi polskiej 1942–1945, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2011.
- Forecki P., Po Jedwabnem. Anatomia pamięci funkcjonalnej, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2018.
- Fromm E., Anatomia ludzkiej destrukcyjności, przeł. J. Karłowski, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1999.
- Głowiński M., Powieść a dziennik intymny, w: tegoż, Gry powieściowe, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.
- Gouldner A.W., Norma wzajemności. Preliminaria, przeł. B. Szacka, w: Współczesne teorie wymiany społecznej, red. M. Kempny, J. Szmatka, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992.
- Górski J., Ten jest z ojczyzny mojej, „Kwartalnik Historyczny” 1968, z. 4.
- Grabowski J., Judenjagd. Polowanie na Żydów 1942–1945. Studium dziejów pewnego powiatu, Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Warszawa 2011.
- Gross J.T., Grudzińska-Gross I., Złote żniwa. Rzecz o tym, co działo się na obrzeżach zagłady Żydów, Znak, Kraków 2011.
- Gross J.T., Sąsiedzi. Historia zagłady żydowskiego miasteczka, Fundacja Pogranicze, Sejny 2000.
- Gross J.T., Ten jest z ojczyzny mojej..., ale go nie lubię, „Aneks” 1986, nr 41–42.
- Klein M., Pisma, t. 3, Zawiść i wdzięczność oraz inne prace z lat 1946–1963, przeł. A. Czownicka, H. Grzegołowska-Klarkowska, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2007.
- Kowalska-Leder J., „Nie wiem, jak ich mam cenić... Strefa ambiwalencji w świadectwach Polaków i Żydów, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2019.
- Lejeune Ph., Koronka. Dziennik jako seria datowanych śladów, przeł. M. i P. Rodakowie, „Pamiętnik Literacki” 2006, nr 4.
- Leociak J., Cały naród ratuje swoich Żydów, „Krytyka Polityczna”, 16 sierpnia 2016, <https://krytykapolityczna.pl/kraj/cal-y-narod-ratuje-swoich-zydow/> (dostęp: 3.09.2021).
- Leociak J., Tekst wobec Zagłady (O relacjach z getta warszawskiego), Leopoldinum, Wrocław 1997.
- Ławski J., Narracja i „Wyniszczenie”. O „Spowiedzi” Calka Perechodnika, w: Stosowność i forma. Jak opowiadać o Zagładzie?, red. M. Głowiński i in., Universitas, Kraków 2005.
- Modras R., Kościół i antysemityzm w Polsce w latach 1933–1939, przeł. W. Turopolski, Wydawnictwo Homini, Kraków 2004.
- Molisak A., Sprawiedliwi w kaplicy, w: Pomniki pamięci. Miejsca niepamięci, red. K. Chmielewska, A. Molisak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2017.
- Pomian K., Historia. Nauka wobec pamięci, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006.
- Przeciw antysemityzmowi, t. 2, red. A. Michnik, Universitas, Kraków 2010.
- Segal H., Psychoanaliza, literatura i wojna. Pisma z lat 1972–1995, przeł. D. Golec i in., Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005.
- Skwarczyńska S., In Tenebris Lux, „Tygodnik Powszechny” 1946, nr 32.

Skwarnicki M., W przyszłości – ojczyzna ludzi, „Znak” 1967, nr 11.

Ten jest z ojczyzny mojej. Polacy z pomocą Żydom 1939–1945, oprac. W. Bartoszewski, Z. Lewinówna, Znak, Kraków 1969.

Turowicz J., Ludzie z naszej ojczyzny, „Tygodnik Powszechny” 1967, nr 25.

Sławomir Buryła **Dziennik wojenny Leopolda Buczkowskiego – wyzwanie dla (młodego) edytora**

„Konteksty” 2015, nr 3 [numer tematyczny poświęcony twórczości Leopolda Buczkowskiego]. ...zimą bywa się pisarzem. O Leopoldzie Buczkowskim, red. S. Buryła, A. Karpowicz, R. Sioma, Universitas, Kraków 2008.

Biasi P.-M. de, Genetyka tekstów, przeł. F. Kwiatek, M. Prussak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2015.

Błażejewski T., Przemoc świata. Pisarstwo Leopolda Buczkowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1991.

Bojarska K., Wydarzenia po Wydarzeniu. Białoszewski – Richter – Spiegelman, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2012.

Buczkowski L., Dziennik wojenny, oprac. S. Buryła, R. Sioma, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2001.

Buczkowski L., Proza żywa, Pomorze, Bydgoszcz 1986.

Buczkowski L., Trziszka Z., Żywe dialogi, Pomorze, Bydgoszcz 1989.

Buczkowski L., Wiersze, oprac. S. Buryła, R. Sioma, „Przegląd Artystyczno-Literacki” 1998, nr 10.

Buczkowski L., Wiersze, oprac. S. Buryła, R. Sioma, „Regiony” 2000, nr 2–4.

Buczkowski L., Wiersze, oprac. S. Buryła, R. Sioma, „Twórczość” 1999, nr 2.

Buczkowski L., Wszystko jest dialogiem, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1984.

Buryła S., Edytorskie aspekty twórczości Leopolda Buczkowskiego. Rekonesans, „Pamiętnik Literacki” 2008, z. 2.

Buryła S., Między „Wertepami” a „Czarnym potokiem”. Wybrane zagadnienia ewolucji prozy Leopolda Buczkowskiego, „Teksty Drugie” 2001, z. 2.

Buryła S., Prawda mitu i literatury. O pisarstwie Tadeusza Borowskiego i Leopolda Buczkowskiego, Universitas, Kraków 2003.

Górski K., Tekstologia i edytorstwo dzieł literackich, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2011.

Gruchała J., Wirtualny wydawca i użytkownik edycji elektronicznej, w: Europejski kanon literacki, red. E. Wichrowska, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012.

Indyk M., Granice spójności narracji. Proza Leopolda Buczkowskiego, Ossolineum, Wrocław 1987.

Nycz R., Sylwy współczesne. Problemy konstrukcji tekstu, Ossolineum, Wrocław 1984.

Nycz R., Tekstowy świat. Poststrukturalizm a wiedza o literaturze, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 1993.

Owczarek B., Poetyka powieści niefabularnej, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1999.

Rodak P., Między zapisem a literaturą. Dziennik polskiego pisarza w XX wieku, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011.

Skrabek D., Traumatyczna tkanka sztuki, dysertacja doktorska napisana pod kierunkiem prof. A. Burzyńskiej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2011.

Staroń J., Listy Leopolda Buczkowskiego do żony Marii – próba edycji, maszynopis pracy magisterskiej, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 2012.

Szwiec W., Informacja o śledztwie w sprawie ludobójstwa dokonanego przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1939–1945 na terenie Huty Pieniackiej, w: Prawda historyczna a prawda polityczna w badaniach naukowych. Ludobójstwo na Kresach południowo-wschodniej Polski w latach 1939–1946, red. B. Paź, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011.

Znakiem tego, dialogizujemy dalej, oprac. S. Buryła, Z. Trziszka, „Regiony” 1998, nr 1–3.

Maciej Libich „Lata płyną, dzienniczku, a jak tak pragnę życia” . Wstępne uwagi na temat dzienników wojennych Anny Pogonowskiej

Literatura źródłowa

Pogonowska A., Dziennik, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, nr inw. 5368.

Opracowania

Agamben G., Co zostaje z Auschwitz?, przeł. S. Królak, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2008.

Blanchot M., The Writing of the Disaster, przeł. A. Smock, Lincoln, London 1995.

Chruszczewski M.H., Nuda i jej typologie, "Kultura - Społeczeństwo - Edukacja" 2020, nr 1.

Dauksza A., Ludzie nieznaczeni doświadczają przemocy II wojny. O potrzebie badania świadectw bezsilności, "Teksty Drugie" 2020, nr 3. <https://doi.org/10.18318/td.2020.3.3>

Dauksza A., Wojna bezsilnych. Niekończąca się historia, "Teksty Drugie" 2020, nr 3. <https://doi.org/10.18318/td.2020.3.1>

Enduring Military Boredom: From 1750 to the Present, red. B. Maeland, B. Brunstad, Palgrave Macmillan, London 2009.

Grabowski J., Ratowanie Żydów za pieniądze - przemysł pomocy, "Zagłada Żydów. Studia i materiały" 2008, nr 4. <https://doi.org/10.32927/ZZSiM.268>

Hilberg R., Perpetrators, Victims, Bystanders: The Jewish Catastrophe, 1933-1945, Aaron Acher Books, New York 1992.

Iwaszkiewicz J., Dzienniki 1911-1955, t. 1, oprac. i przyp. A. i R. Papiescy, wstęp A. Gronczewski, Czytelnik, Warszawa 2008.

Janicka E., Obserwatorzy uczestniczący i inne kategorie. O nowy paradygmat opisu polskiego kontekstu Zagłady, w: Świadek: jak się staje, czym jest?, red. A. Dauksza, K. Koprowska, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2019.

Jarzębski J., Białe plamy w historii literatury XX wieku, w: tegoż, Proza: wykroje i wzory, Universitas, Kraków 2016.

Kowalska-Leder J., Okupacyjne dzienniki i pamiętniki w konfrontacji z dyskursem o polskich Sprawiedliwych, w: Zapisywanie wojny. Dzienniki z lat 1939-1945, red. M. Libich, P. Sadzik, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2022.

Kuczyńska-Koschany K., Anna Pogonowska: kobiecość jako (polemiczne) samo-rozpoznanie, w: Formy (nie)obecności. Szkice o współczesnej poezji kobiet, red. J. Grądział-Wójcik, A. Kwiatkowska, E. Sołtys-Lewandowska, Universitas, Kraków 2018.

Kuczyńska-Koschany K., Odważ(a)nie. O wierszu "Słucham Bacha w czasie wojny" Anny Pogonowskiej, w: Wielkie wiersze - nowe lektury. Prace dedykowane Profesorowi Rolfowi Fieguthowi, red. K. Trybuś, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2019.

Kuczyńska-Koschany K., Wiersze (p)o roku 1968 a konteksty żydowskie w poezji Anny Pogonowskiej, w: Tożsamość po pogromie. Świadczenia i interpretacje Marca '68, red. A. Molisak, P. Czaplinski, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2019.

Laugesen A., Boredom is the Enemy: The Intellectual and Imaginative Lives of Australian Soldiers in the Great War and Beyond, Routledge, London 2017.

Leociak J., Dzienniki czasu wojny. Od form tradycyjnych ku pograniczom gatunku, w: Zapisywanie wojny. Dzienniki z lat 1939-1945, red. M. Libich, P. Sadzik, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2022.

Leociak J., Topografia i chronologia zapisów Zagłady, w: Literatura polska wobec Zagłady (1939-1968), red. S. Buryła, D. Krawczyńska, J. Leociak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2016.

Libich M., "To straszne, ale ja tak muszę pisać". Dzienniki Anny Pogonowskiej - próba lektury, "Sztuka Edycji" 2022, nr 1. <https://doi.org/10.12775/SE.2022.0007>

Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych, red. J. Żelazko, Instytut Pamięci Narodowej, Łódź 2010.

Pogonowska A., Młodość okupacyjna, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1961.

Pogonowska A., Wiersze (nie)zapomniane (Biblioteka Zapomnianych Poetów), wybór i posł. K. Kuczyńska-Koschany, red. serii P. Mitzner, Wydawnictwo Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN", Lublin 2018.

Rodak P., Między zapisem a literaturą. Dziennik polskiego pisarza w XX wieku (Żeromski, Nałkowska, Dąbrowska, Gombrowicz, Herling-Grudziński), Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510550>

Rodak P., Wojna i zapis (o dziennikach wojennych), "Teksty Drugie" 2005, nr 6.

Sendyka R., Od świadków do postronnych. Kategoria "bystander" i analiza podmiotów uwikłanych, w: Świadek: jak się staje, czym jest?, red. A. Dauksza, K. Koprowska, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2019.

Treuhänder [hasło], Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Treuhaender;3989034> (dostęp: 30.09.2021).

Wasiak J., Józef Narcyz Pogonowski, Internetowy Polski Słownik Biograficzny, <https://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/jozef-narcyz-pogonowski> (dostęp: 30.09.2021).

Ewa Wiatr „Czy w ogóle ktoś je czytać będzie” – nowe spojrzenie na dziennik Abrama Łaskiego z getta łódzkiego

Ben-Amos B., A Multilingual Diary from the Łódź Ghetto, „Gal-Ed: On the History of the Jews in Poland” 2004, No. 19.

Kronika getta łódzkiego / Litzmannstadt Getto 1941–1944, t. 3, oprac. i red. J. Baranowski, M. Trębacz, A. Sitarek, J. Walicki, E. Wiatr, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009.

Langford R., West R., Introduction: Diaries and Margins, w: Marginal Voices, Marginal Forms: Diaries in European Literature and History, red. R. Langford, R. West, Rodopi, Amsterdam–Atlanta 1999.

Leociak J., Tekst wobec Zagłady. O relacjach z getta warszawskiego, wyd. II, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2015.

„Les Vrais Riches” – Notizen am Rand. Ein Tagebuch aus dem Ghetto Łódź (Mai bis August 1944), red. H. Loewy, A. Bodek, Reclam, Leipzig 1997.

Łódź Ghetto: Inside a Community Under Siege, red. A. Adelson, R. Lapidés, Viking, New York 1989.

Oblicza getta. Antologia tekstów z getta łódzkiego, red. K. Radziszewska, E. Wiatr, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2018.

Salved Pages: Young Writers’ Diaries of the Holocaust, red. A. Zapruder, Yale University Press, New Haven–London 2002.

Shapiro R.M., Diaries and Memoirs from the Łódź Ghetto in Yiddish and Hebrew, w: Holocaust Chronicles: Individualizing the Holocaust Through Diaries and Other Contemporaneous Personal Accounts, red. tegoż, Ktav, Hoboken, New York 1999.

The Central Database of Shoah Victims’ Names, Yad Vashem, https://yvng.yadvashem.org/index.html?language=en&advancedSearch=true&sln_value=Sochaczewska&sln_type=synonyms&sfn_value=Jeanine&sfn_type=synonyms (dostęp: 14.03.2021).

Jagoda Wierzejska Książki w stanie wojny . Dzienniki Aleksandra Czołowskiego i Józefa Grycza, czyli bitwa o Lwów i powstanie warszawskie z perspektywy archiwum i biblioteki

Literatura źródłowa

Czołowski A., Wspomnienia z okresu I wojny światowej, Biblioteka Narodowa, Archiwum Aleksandra Czołowskiego, rps 5560 II.

Grycz J., Dzienniczek z okresu powstania warszawskiego 1944 roku; Wspomnienia z okresu dzieciństwa, Biblioteka Narodowa, Archiwum Józefa Grycza, rps akc. 14967.

Opracowania

Appadurai A., Introduction: Commodities and the Politics of Value, w: *The Social Life of Things: Commodities in Cultural Perspective*, red. tegoż, Cambridge University Press, Cambridge 1986.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511819582>

Barański J., *Świat rzeczy. Zarys antropologiczny*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007.

Bieńkowski W., Aleksander Czołowski - miłośnik Lwowa i historyk regionalny, w: *Celem nauki jest człowiek... Studia z historii społecznej i gospodarczej ofiarowane Helenie Madurowicz-Urbańskiej*, red. P. Franaszek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000.

Buryła S., Narzędzia zbrodni, czyli jak proza polska opowiada o hitlerowskim mordercy, w: tegoż, *Wokół Zagłady. Szkice o literaturze Holocaustu*, Universitas, Kraków 2016.

Buryła S., Portret "dobrego Niemca", w: tegoż, *Tematy (nie)opisane*, Universitas, Kraków 2013.

Domańska E., Humanistyka nie-antropocentryczna a studia nad rzeczami, "Kultura Współczesna" 2008, nr 3(57).

Eco U., Wymyślanie wrogów, w: tegoż, *Wymyślanie wrogów i inne teksty okolicznościowe*, przeł. A. Gołębiowska, T. Kwiecień, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2012.

Gell A., *Art and Agency: An Anthropological Theory*, Oxford University Press, Oxford 1998.

Horodyski B., Józef Grycz, w: *Z zagadnień teorii i praktyki bibliotekarskiej. Studia poświęcone pamięci Józefa Grycza*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków 1961.

Kawecka-Gryczowa A., *Ochrona zbiorów Biblioteki Narodowej, w: Walka o dobra kultury. Warszawa 1939-1945, t. 1*, red. S. Lorentz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Kopytoff I., The Cultural Biography of Things: Commoditization as Process, w: *The Social Life of Things: Commodities in Cultural Perspective*, red. A. Appadurai, Cambridge University Press, Cambridge 1986.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511819582.004>

Łodyński M., Pruszkowska akcja zabezpieczania warszawskich zbiorów bibliotecznych (1944-1945). Wspomnienia uczestnika akcji, w: *Walka o dobra kultury. Warszawa 1939-1945, t. 2*, red. S. Lorentz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Molisak A., "Zapisywanie" pogromów - kilka uwag o języku prasy polskiej doby międzywojnia, w: *Pogromy Żydów na ziemiach polskich w XIX i XX wieku, t. 1, Literatura i sztuka*, red. S. Buryła, Instytut Historii PAN im. Tadeusza Manteuffla, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Uniwersytet Wrocławski, Warszawa 2018.

Napiórkowski M., *Powstanie umarłych. Historia pamięci 1944-2014*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2016.

Rakowski T., Przemiany, przesunięcia, przedmioty przejściowe. Antropologia rzeczy, "Kultura Współczesna. Teoria, interpretacje, krytyka" 2008, nr 3.

Rydzewska E., Człowiek wobec książki. Zwrot ku rzeczom - zwrot ku książkom? O projektowaniu, historii i książce jako obiekcie pożądania, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae" 2017, t. 35, nr 1. <https://doi.org/10.17951/ff.2017.35.1.141>

Sahlins M., Culture and Practical Reason, University of Chicago Press, Chicago 1976.

Waszczyńska K., Przedmowa, w: Ludzie w świecie przedmiotów, przedmioty w świecie ludzi. Antropologia wobec rzeczy, red. A. Rybus, M.W. Kornobis, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323520030.pp.9-18>

Wierzejska J., Ideologiczne przejęcia narracji o "obronie" Lwowa po 1918 roku, w: Rok 1918 w polskiej pamięci kulturowej. Spoiwa i pęknięcia, red. K. Hryniewicz, T. Wójcik, A. Zieniewicz, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2019.

Wierzejska J., Polski feniks z popiołu pogromów. Przemoc antyżydowska w Galicji w czasie wojny polsko-ukraińskiej 1918-1919, w: Mniejszość i większość. Relacje kulturowe na pograniczach, t. 2, red. J. Szydłowska, M. Ochmańska, A. Bączek, L. Kościelak, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2016.

Wierzejska J., Toward the Idea of Polishness: Implications of 1918 for the Former Eastern Galicia, 1918-1939, "Przegląd Humanistyczny" 2018, nr 4: Around 1918: Central and Eastern European Polyphony/Cacophony. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.2774>

Zethey J., Z działalności w Bibliotece Narodowej w gmachu Biblioteki Ordynacji Krasieńskich w czasie powstania warszawskiego (1 VIII-6 IX 1944), w: Walka o dobra kultury. Warszawa 1939-1945, t. 1, red. S. Lorentz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Albert Walczak **Dzienniki Wacława Borowego , czyli sztuka życia w latach 1943–1944**

Literatura źródłowa

Dzienniki Wacława Borowego, Gabinet Rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, nr akc. 908, 914, 1717, 3163.

Opracowania

Biedka E., Pasja, prawda i sumienie jako dominanty dzienników intymnych, „Polonistyka” 1989, nr 7.

Borowy W., Z dziennika, „Znaki Czasu. Kwartalnik religijno-społeczny” 1986, nr 1.

Borowy W., Z zapisek Borowego, oprac. Z. Stefanowska, w: Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945, t. 2, red. S. Lorentz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Czermińska M., Autobiograficzny trójkąt. Świadek, wyznanie, wyzwanie, Universitas, Kraków 2020.

Czermińska M., Świadek, ślad i milczenie wobec doświadczeń historii, w: Teraźniejszość i pamięć przeszłości. Rozumienie historii w literaturze polskiej XX i XXI wieku, red. H. Gosk, A. Zieniewicz, Elipsa, Warszawa 2006.

Dembowska M., „Akcja pruszkowska”. Ratowanie zbiorów bibliotecznych po powstaniu warszawskim. Fakty i ludzie, „Przegląd Biblioteczny” 1995, z. 1.

Dzienniki Borowego, „Stolica” 2015, nr 1–2.

Korzeniewski B., Książki, w: Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945, t. 2, red. S. Lorentz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.

Kostkiewiczowa T., Uwagi o piarstwie historycznoliterackim Waclawa Borowego: wlaŒciwoŒci i funkcje jęzjka krytycznego, w: Waclaw Borowy – po latach, red. J. Snopek, T. Chachulski, Instytut Badañ Literackich PAN, Akademia Humanistyczna, Warszawa 2019.

Lejeune P., „Drogi zeszytie...”, „drogi ekranie...”. O dziennikach osobistych, przeł. A. Karpowicz, M. i P. Rodakowie, wybór, wstę i oprac. P. Rodak, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010.

Leopold W., [Pisanie wspomnieñ...], w: Z dziejów podziemnego Uniwersytetu Warszawskiego, Iskry, Warszawa 1961.

Pelc J., [4 maja 1942...], w: Z dziejów podziemnego Uniwersytetu Warszawskiego, Iskry, Warszawa 1961.

Rodak P., Międy zapisem a literaturą. Dziennik polskiego pisarza w XX wieku (Żeromski, Nałkowska, Dąbrowska, Gombrowicz, Herling-Grudziński), Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510550>

Rodak P., Wojna i zapis. O dziennikach wojennych, „Teksty Drugie” 2005, nr 6.

Rzoñca W., Norwid a romantyzm polski, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.

Samsel K., Cyprian Norwid Zofii Szmydtowej, w: Poeci-studenci podziemnego Uniwersytetu Warszawskiego, red. K. Hryniewicz, K. Samsel, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323534129.pp.161-174>

Stefanowska Z., Sztuka wspomniania, „Więź” 1996, nr 457.

Straszewska M., Waclaw Borowy w czasie wojny, w: Waclaw Borowy (1890–1950). W 100-lecie urodzin i 40-lecie Œmierci, red. Z. Sudolski, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1993, s. 34–43.

Wieczorkiewicz B., Gwara warszawska dawniej i dziŒ, Pañstwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1968.

Z kronik uniwersyteckich (1818–1944), w: Z dziejów polonistyki warszawskiej, kom. red. J. Kulczycka-Saloni i in., Pañstwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1964.

Piotr Mitzner **Poeta uwięziony . O Notatniku Konstantego Ildefonsa Gałczyñskiego z obozu Altengrabow**

Arno A., Niebezpieczny poeta, Znak, Kraków 2013.

Gałczyñski K.I., Dzieła. Poezje, t. 1, Czytelnik, Warszawa 1957.

Gałczyñski K.I., Notatnik z Altengrabow, wyd. II, Prószyñski i S-ka, Warszawa 2016.

Górecka E., Straty i korzyŒci. O wojennej odysei Gałczyñskiego, w: WartoŒci – antropologia – kultura w badaniach humanistycznych, red. R. Strzelecki, E. Górecka, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2017.

Pozdrowienia dla Czarodzieja. Korespondencja K.I. Gałczyñskiego, wybór listów, wstę i koment. K. Gałczyñska, Świat KsiąŒki, Warszawa 2005.

Przeciw antysemityzmowi 1936–2009, t. 2, wybór, wstę i oprac. A. Michnik, Universitas, Kraków 2010.

Honorata Sroka **Myśląc o sprawach świata jak księżniczka Zuppa .Dzienniki wojenne Stefana Themersona**

Literatura źródłowa

Jabłoński H., List z 11 sierpnia 1976, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Archiwum Themersonów, teczka Henryka Jabłońskiego.

Jahl W., List z sierpnia 1941, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Archiwum Themersonów, teczka Władysława Jahla.

Spisak M., List z 18 maja 1945, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Archiwum Themersonów, teczka Michała Spisaka.

Themerson S., Dzienniki, Polona, https://polona.pl/search/?query=themerson_dzienniki&filters=public:1 (dostęp: 18.05.2022).

Themerson S., List z 10 grudnia 1976, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Archiwum Themersonów, teczka Henryka Jabłońskiego.

Themerson S., Themerson F., Korespondencja wzajemna 1940–1942, Polona, https://polona.pl/search/?query=themerson_korespondencja&filters=public:1 (dostęp: 18.05.2022).

Opracowania

Belknap R.E., *The List: The Uses and Pleasures of Cataloguing*, Yale University Press, New Haven 2004. <https://doi.org/10.12987/yale/9780300103830.001.0001>

Biasi P.-M. de, *Genetyka tekstów*, przeł. F. Kwiatek, M. Prussak, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2015.

Eco U., *The Infinity of Lists*, Rizzoli, New York 2009.

Lejeune P., "Drogi zeszyte...", "drogi ekranie...": o dziennikach osobistych, przeł. A. Karpowicz, M. i P. Rodakowie; wybór, wstęp i oprac. P. Rodak, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010.

Reichardt J., Wadley N., *The Themerson Archive Catalogue*, Vol. 1-3, MIT Press, Themerson Estate, London 2020. https://doi.org/10.1007/978-3-476-05728-0_19985-1

Rodak P., *Między zapisem a literaturą: dziennik polskiego pisarza w XX wieku* (Żeromski, Nałkowska, Dąbrowska, Gombrowicz, Herling-Grudziński), Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510550>

Rüggemeier A., *Life Writing and the Poetics of List-Making: On the Manifestations, Effects, and Possible Uses of Lists in Life Writing*, "a/b: Auto/Biography Studies" 2020, Vol. 36. <https://doi.org/10.1080/08989575.2020.1815371>

Sroka H., *Na przecięciu, w zestawieniu, z dystansu. Antypolityczność Stefana Themersona*, w: *Polityki / Awangardy*, red. A. Karpowicz, J. Kornhauser, M. Rakoczy, A. Wójtowicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2021.

Stefan Themerson, *OuLiPo i poezja semantyczna*, Culture.pl, <https://culture.pl/pl/artykul/stefan-themerson-ouli-po-i-poezja-semantyczna> (dostęp: 6.09.2021).

Themerson F., Themerson S., Niewysłane listy, przeł. i oprac. J. Błachnio, Fundacja Terytoria Książki, Żydowski Instytut Historyczny, Gdańsk-Warszawa 2019.

Themerson F., Themerson S., Unposted Letters, Gaberbocchus Press & De Harmonie, Amsterdam 2013.

Themerson S., Generał Piesc i inne opowiadania, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1980.

Themerson S., Wiersze wybrane 1939-1945, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2003.

Themerson S., Wykład profesora Mmaa, Grupa Wydawnicza Foksal, Warszawa 2013

Tomasz Wójcik Zamiast dziennika. Poezja i daty (1939–1945)

Baczyński K.K., Utwory wybrane, wybór i posł. K. Wyka, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.

Borowski T., Poezje wybrane (II), wybór i wstęp T. Drewnowski, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1990.

Gałczyński K.I., Liryka 1926–1953, wyboru dokonał i wstępem opatrzył A. Międzyrzecki, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985.

Iwaszkiewicz J., Wiersze, t. 1–2, Czytelnik, Warszawa 1977.

Kermode F., Znaczenie końca, przeł. O. i W. Kubińscy, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.

Przyboś J., Rozbłyk znaczeń. Wybór poezji, wybór, wstęp i koment. J. Duk, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1986.

Przybylak F., Paul Celan. Metody i problemy „liryki esencji”, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1992.

Scenariusze końca. Zmierzch, kres, apokalipsa, wybór, red. i wstęp D. Czaja, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2015.

Wierzyński K., Poezja 1, wybór i posł. M. Sprusiński, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1981.

Wittlin J., Poezje, wstęp J. Rogoziński, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981.

Wodziński C., Kairos. Konferencja w Todtnaubergu. Celan – Heidegger, Słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2010.

Emilia Zaczekowska-Szypowska Dlaczego Krzysztof Kamil Baczyński nie prowadził dziennika?

Literatura źródłowa

Baczyński K.K., sygn. Rps 7969 [Kodeks 39/42], Rps 7970 [Kodeks 42/44], Rps 7971 [Kodeks 43/44], inne sygnatury z przedziału Rps 7966–7987, Rps 7994–7995, Rps 13660, Biblioteka Narodowa w Warszawie.

Baczyński K.K., Śnieg, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, nr inw. 3894.

Baczyński K.K., [Trzy modlitwy], Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, nr inw. 3897.

Baczyński K.K., Wybrane wiersze (jesień 1938), Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Akc. Rps. 5191.

Opracowania

Baczyński K.K., Utwory zebrane, oprac. A. Kmita-Piorunowa, K. Wyka, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1961.

Baczyński K.K., Utwory zebrane, t. 1–2, wyd. IV, oprac. A. Kmita-Piorunowa, K. Wyka, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1994.

Błoński J., Pamięci anioła, w: Literatura wobec wojny i okupacji, red. M. Głowiński, J. Sławiński, Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1976.

[Garztecki Juliusz], Wojenne losy rękopisów K.K. Baczyńskiego, „Przegląd Humanistyczny” 1958, nr 3.

Kiepusa E., „Będziemy sobie jak posąg wydarty pokrywom wieków?”. Ślady doświadczenia zagłady w poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. Próba zrozumienia, „Pamiętnik Literacki” 2008, nr 2.

Lewandowski J., „Szło bolesne, obraz dni...”. Eseje nieprzedawnione, Ex Libris, Uppsala 1991.

Lemann N., Dziennik [hasło], w: Słownik rodzajów i gatunków literackich, red. G. Gazda, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2020.

Rodak P., Między zapisem a literaturą. Dziennik polskiego pisarza w XX wieku (Żeromski, Nałkowska, Dąbrowska, Gombrowicz, Herling-Grudziński), Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510550>

Rodak P., Praktyki i gatunki piśmienne (ze szczególnym uwzględnieniem gatunków autobiograficznych), w: Twórczość słowna/literatura, performance, tekst, hipertekst (Communicare, t. 4), red. G. Godlewski, M. Rakoczy, P. Rodak, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2014. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323514886.pp.70-81>

Rostropowicz-Clark J., Wódz powstańców, poeta bohater, „Teksty Drugie” 1994, nr 2.

Święch J., Baczyński i Holokaust, w: Krzysztof Kamil Baczyński. Twórczość – legenda – recepcja, red. J. Detka, Wydawnictwo Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Kielce 2002.

Święch J., Dylematy wiary i moralności w świetle poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, w: tegoż, Poeci i wojna. Rozprawy i szkice, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.

Wojna. Doświadczenie i zapis. Nowe źródła, problemy, metody badawcze, red. S. Buryła, P. Rodak, Universitas, Kraków 2006.

Wyka K., Krzysztof Baczyński (1921–1944), Wydawnictwo Literackie, Kraków 1961.

Żołnierz, poeta, czasu kurz... Wspomnienia o Krzysztofie Kamile Baczyńskim, red. Z. Wasilewski, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1979.

Żukowski T., „Kręgiem ostrym rozdarty na pół”. O niektórych wierszach K.K. Baczyńskiego z lat 1942–1943, „Teksty Drugie” 2004, nr 3.